

محمد علی معیری

نقد و بررسی پیرامون ترجمه های دیوان حافظ

بخش دوم*

«اظهار نظری کوتاه درباره ترجمه دوویلر»

شارل دوویلر بدون توجه به کار خطیر خویش یعنی وظیفه گران امانتداری در ترجمه معمولاً "چندبیت از هر غزل را خودسرانه نادیده گرفته ولی تنها بدین دست اندازی اکتفا نورزیده و چه بسا که اشعاری از دو غزل را درآمیخته، برخی از کلمات را به الفاظی دیگر جای نشین ساخته و از خود نیز چیزهایی افزوده بی آنکه برای این بهماگری عذری آورده باشد.

از سوی دیگر دوویلر بر اثر بیگانگی با شیوه کلام حافظ در تنگنای حادثه درمانده، بیشتر اشتباهات آرتورگی را در مورد فهم سخن به تکرار گرفته تا آنجا که در برخی موارد تطبیق شماری از ترجمه ها با اشعار متن به زحمت میسر می گردد.

بمدلول: "چونکه عیبش همه گفتمی هنرش نیز بگوی" اگر دوویلر در کار ناموفق خویش همزمانانش را از فیض درک دنیای اندیشه حافظ محروم داشته درازا برخلاف آرتورگی از نظر نگارش سبکی روان و آهنگین برگزیده تا لاقل خوانندگانش را کسالت روی ندهد.^۱

اینک نمونه هایی از ترجمه مورد بحث:

* - بخش اول که شامل اظهار نظر پیرامون ترجمه "آرتورگی" است در دفتر یازدهم همین نشریه چاپ گردیده.

۱- شارل دوویلر " CHARLES DEVILLERS " کتابش را " LES GHAZELS DE HAFIZ " نامیده و بدون آوردن مقدمه ترجمه را آغاز کرده.

از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر یادگاری که در این گنبد دوار بماند
هر می لعل گزان دست بلورین ستدم آب حسرت شد و در چشم گهر بار بماند
ترجمه دوویلر^۱

Quoi de plus aimable au coeur que le souvenir
des paroles d'amour.

Sous le dôme arrondi de cette chambre, je
crois entendre encore leur écho, mais le vin
de rubis que j'ai bu n'est plus qu'une eau
amère.

جز دلم گوز ازل تا به ابد عاشق اوست
جاودان گس نشنیدم که در این کار بماند

ترجمه معیری

Je ne connais rien de plus beau que l'écho
des paroles d'amour,
ce souvenir qui vibre, enclos sous le dôme
tournoyant de l'univers.

Chaque fois que j'ai reçu de sa main aux trans-
parences de cristal, le vin de rubis
s'est transformé en larmes de regret dont les
perles sont restées dans mes yeux.

۱ - دوویلر دو شعر بالا را ناقص‌گونه درهم آمیخته.

ترجمه دوویلر

Epargne mon coeur qui, depuis toujours et
pour jamais, reste enivré de ta beauté.

ترجمه معیری

Excepté mon coeur, épris dès le premier jour
et qui le restera jusqu'au dernier,
je n'ai pas entendu dire que quiconque le
soit resté éternellement.

گشت بیمار که چون چشم تو گردد نرگس
شیوه او نشدش حاصل و بیمار بماند

ترجمه دوویلر

Le narcississe se meurt à jalouser tes Yeux. Il
n'a pas su trouver la magie de ton regard et
ses pétales sont fanes.

ترجمه معیری

Langoureux se fit le narcississe pour ressembler
à test yeux,
mais il ne put acquérir ta manière et langoureux
il resta.

بر جمال تو چنان صورت چین حیران شد که حدیثش همه جابر درود یوار بماند

ترجمه دوویلر

Le peintre fut si émerveillé de ta beauté
qu'il en a partout fixé le souvenir, sur les
portes et sur les murs.

ترجمه معیری

Tant s'émerveilla le beau portrait de Chine
devant Ta beauté
que son histoire en est restée partout, sur
les portes et les murs.

به تماشاگاه زلفش دل حافظ روزی شد که باز آید و جاوید گرفتار بماند
ترجمه دوویلر

Le coeur de Hafiz est venu un jour se jouer
dans tes tresses. Il voulait repartir, mais il
est resté prisonnier pour toujours.

ترجمه معیری

Le coeur de Hâfez est allé un jour pour
contempler ses boucles,
il voudrait en revenir mais il y resta captif
à jamais.

چنانکه ملاحظه می افتد شارل دوویلر تنها بترجمه شش بیت از ابیات غزل دست زده و در آغاز کار دو شعر را به ناروا درهم آمیخته و حاصلی تا سفاک بار بار آورده.

نه هر که چهره بر افروخت دلبری داند نه هر که آینه سازد سگندری داند
ترجمه، دوویلر

On peut faire briller la joie sur les visages
et n'être pas pour cela le maître des coeurs.
On peut lire bien des livres et n'avoir pas la
science d'Alexandrie.

ترجمه، معیری

Toutes celles qui s'empourprent le visage ne
savent pas l'art de séduire.
quiconque fabrique le miroir ne peut pas
devenir Alexandre.

نه هر که طرف گله گچ نهاد و تند نشست کلاه داری و آئین سروری داند
ترجمه، دوویلر

On peut vivre dans les hautes sphères et
ne pas posséder la royauté et les privilèges
du souverain.

ترجمه، معیری

Quiconque met le chapeau de côté et prend l'air
digne
ne connaît pas l'art de se tenir en place et
d'être un seigneur.

هزارنکته باریکتر زمو اینجاست نه هر که سر برتر اشد قلندری داند
ترجمه دوویلر

L'Amour est un maitre infiniment subtil. On
peut ne pas se raser la tete et n'etre pas un
calender.

ترجمه معیری

Il y a mille subtilités plus tenues qu'un
cheveu en cette question :
quiconque se rase la tête ne possède pas pour
autant le secret d'être un ghalandar.

مدار نقطه بینش ز خال تست مرا
که قدر گوهر یکدانه گوهری داند

ترجمه دوویلر

Le bonheur de mes yeux c'est ton visage et
c'est ton oeil, car je suis un joaillier qui
connait le prix de ce joyau.

ترجمه معیری

Le foyer de mon orbite, c'est ton grain de
beauté,
car c'est le joaillier qui connaît le prix
d'un joyau unique.

بباختم دل دیوانه و ندانستم که آدمی بجهای شیوه پری داند
ترجمه دوویلر

J'ai perdu mon coeur; j'ai oublié qu'un
fils d'Adam ne doit pas connaître l'amour d'une
Peri.

ترجمه معیری

J'ai perdu mon coeur fou, car je ne savais
pas
qu'une fille de l'homme put avoir les manières
d'une fée.

به قد و چهره هر آنکس که شاه خوبان شد جهان بگیرد اگر دادگستری داند
ترجمه دوویلر

Ma Bien-Aimée aussi est reine de ce monde
par sa beauté. Si elle savait aussi rendre
justice.

ترجمه معیری

Telle dont la taille élégante et le beau visage
font la reine des beautés,
conquerrait le monde si elle savait aussi ce
qui est justice.

ز شعر دلکش حافظ کسی بود آگاه که لطف طبع و سخن گفتن دری داند
ترجمه، دوویلر

Si tu possèdes une âme qui chante, tu sauras
tout l'attrait des vers de Hafiz.

ترجمه، معیری

Il saura l'attrait des vers de Hâfez, celui
qui connaît le charme d'une veine jaillissante
et d'une parole fluide.

نقد صوفی نه همه صافی و بیغش باشد
ای بسا خرقه که مستوجب آتش باشد

ترجمه، دوویلر

La monnaie du Soufi n'est pas d'un métal
sans mélange. Combien de choses en lui qui
méritent le feu !

ترجمه، معیری

Les apparences du soufi ne sont pas pures et
sans équivoque, que de frocs d'abstinence qui méritent le feu

نازپرورد تنعم نبرد راه به دوست عاشقی شیوه، رندان بلاکش باشد

* - از غزل یاد شده که در پازده شعر است تنها به ترجمه، هفت بیت از آن پرداخته.

ترجمه دوویلر

C'est toujours par des chemins faciles qu'il marche. Il ne trouvera pas celui qui conduit à la Bien-Aimée : l'amour est une joie réservée à ceux qui aiment l'aventure.

ترجمه معیری

Celui qui vit dans l'aisance et l'insouciance ne peut pas connaître l'Ami ; aimer, c'est l'art des Raindes qui savent endurer les peines.

غم دنیای دنی چند خوری باده بخور حیف باشد دل دانا که مشوش باشد

ترجمه دوویلر

Pourquoi se désoler parce que le monde est vil ? Buvons du vin et ne troublons plus le coeur du sage !

ترجمه معیری

Pourquoi te désoler des peines d'ici-bas ? Bois du vin, il ne sied pas qu'un coeur éclairé soit troublé.

ساقی بیا که شد قدح لاله پر ز می طامات تابه چند و خرافات تابه گی؟
ترجمه دوویلر

O saki, la coupe de la tulipe deborde de rosée. Et j'ai soif du vin que tu verses. C'est la rosee de mon âme. Pourquoi tant de paroles incertaines? Combien de temps durront ces folies ?

ترجمه معیری

Viens, Saghi, la coupe de la tulipe déborde de vin,
jusques à quand l'absurdités et superstitions ?

بگذر ز گبر و ناز که دیدست روزگار
چین قبا ی قیصر و طرف کلاه کی

ترجمه دوویلر

Et toi, compagne de ma route, dédaigne tout orgueil et tout faste. Le temps a fait des trous dans la tunique de pourpre des Cesars; il a vu tomber la couronne de Kaï.

ترجمه معیری

Rejette ton faste et toute vanité, car le temps
a vu
les plis de la tunique de Cesar et le déclin de
la couronne de Key.

فردا شراب گوشر و حور از برای ماست و امروز نیز ساقی مهروی و جام می
ترجمه دوویلر

Demain, peut-être, boiras-tu une gorgée
de délice au fleuve du Paradis, ou, peut-être,
seras-tu en compagnie des fées. Mais aujourd'-
hui ne regarde que l'échanson et ta coupe qu'il
veut remplir.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پتال جامع علوم انسانی
ترجمه معیری

Demain nous aurons le breuvage du Kovsar et la
compagnie des houris,
mais aujourd'hui aussi Saghi, belle comme la
lune, et le bol de vin sont notre part.

شاهد آن نیست که موئی و میانی دارد بنده، طلعت آن باش که آنی دارد
شیوه، حوروپری خوب و لطیفست و لسی خوبی آنست و لطافت که فلانی دارد
ترجمه، دوویلر^۱

Sois l'esclave de sa beauté qui est toute perfection. La houri et la péri sont des enchantresses, mais il en est une et plus belle et plus rare.

ترجمه، معیری

Belle n'est pas celle qui ne possède que belle chevelure et taille fine; soie l'esclave de la beauté de celle qui a la grâce et le charme.

La douce allure des houris et des fées est enchantresse, mais

l'attrait et la séduction parfaits se trouve chez Elle.

دلنشین شد سخنم تا توقبولش کردی آری آری سخن عشق نشانی دارد
ترجمه، دوویلر

Puisque tu daigne m'écouter, mes paroles sauront adoucir ton coeur, car les mots d'amour ont un sortilège dans leur musique.

۱- در اینجا نیز دوویلر دوبیت را درهم آمیخته.

ترجمه معیری

Séduisante fut ma parole dès que Tu l'apprécias,
car il est vrai que les paroles d'Amour portent
une marque.

مدعی گو برو و نکته به حافظ مفروش
گلک ما نیز زبنانی و بیانی دارد

ترجمه دوویلر

N'use pas ton esprit ni ta sagacite sur les
vers de Hafiz, car son calme a des secrets que
tu ne connais pas.

ترجمه معیری

Dis à l'éternel detracteur qu'il s'en aille
sans faire parade de son esprit devant Háfez;
ma plume a pour elle son langage et sa manière.

کی شعر ترا نگیرد خاطر که حزین باشد
یک نکته در این معنی گفتیم و همین باشد

ترجمه دوویلر

Souvent dans un beau vers, un coeur lourd
se soulage. Dans ce livre de chants, puisses-
tu trouver plus d'un remède.

ترجمه معیری

Comment un vers limpide pourrait-il jaillir
 d'un coeur en peine ?
 voila ce que je dis et ce ne peut être autrement.

از لعل تو گر یابم انگشتری زینهار
 صد ملک سلیمانم در زیر نگین باشد

ترجمه دوویلر

Si j'avais sur ma bouche un seul baiser de
 la tienne, j'en garderais l'empreinte dans mon
 âme, et avec ce sceau de Suleiman, j'aurais à
 ma guise tous les royaumes.

ترجمه معیری

Si je pouvais obtenir l'anneau tutélère que
 sont tes lèvres de rubis
 j'aurais sous ma domination cent royaumes
 de Salomon.

غمناک نباید بود از طعن حسود ای دل شاید که چووا ببنی خیر تو در این باشد

ترجمه دوویلر

Ne pleure plus ainsi et regarde sans éffroi
la flèche que le Destin t'a plantée dans le
coeur! En la regardant mieux, peut-être trou-
veras-tu qu'elle est belle.

ترجمه معیری

Tu ne dois pas t'affliger des reproches du
jaloux, ô coeur,
si tu vois bien cela, peut être y trouveras-tu
ton salut.

جام می و خون دل هر یک به کسی دادند در دایره قسمت اوضاع چنین باشد

ترجمه دوویلر

Il n'est personne qui ne possède un don de
la miséricorde divine. Celui-ci a la coupe et
cet autre l'amour.

ترجمه مسعیری

Aux uns a été donnée la coupe de vin, aux autres
la calice débordant du sang du coeur,
ainsi vont les choses dans le cercle du Destin.

در کار گلاب و گل کار ازلی این بود کان شاهد بازاری وین پرده نشین باشد
ترجمه دوویلر

Voici le secret des roses et de leur essence:
on montre les roses au marché, mais l'essence
est derrière le voile.

ترجمه معیری

Pour le parfum et la fleur, tel est l'ordre
premier,
que celle-ci se montre partout, que celui-là
reste derrière une paroi de cristal.

روی تو گس ندید و هزارت رقیب هست
در غنچه‌ای هنوز و صدت عندلیب هست

ترجمه دوویلر

Nul encore n'a vu ton visage et tu comptes
des milliers d'adorateurs. O Rose, encore en
bouton, déjà ta couleur et ton parfum enivrent
des milliers de rossignols.

ترجمه معیری

Nul encore n'a vu ton visage, mais tu es disputée entre mille rivaux;
tu n'es encore qu'un rose en bouton, mais tu as déjà mille rossignols.

گر آدمم به گوی تو چندان غریب نیست
چون من در آن دیار هزاران غریب هست

ترجمه دوویلر

Quand je me suis mis en route vers ta demeure, je n'ai pas été surpris de rencontrer sur la route autant de pelerins.

ترجمه معیری

Rien de surprenant si je suis allé vers Ta demeure;
comme moi, en ce lieu sont venus des milliers d'étrangers.

در عشق خانقاه و خرابات فرق نیست هر جا که هست پر توروی حبیب هست

ترجمه دوویلر

Au pays de l'Amour, le cloître et la taverne voisinent. Partout où vit l'Amour, sa gloire fait tout rayonner.

ترجمه معیری

Dans l'univers de l'Amour, point de différence
entre le monastère et la Taverne,
partout se réfléchit le visage rayonnant de
l'Ami.

آنجا که کار صومعه را جلوه می دهند
ناقوس دیر راهب و نام صلیب هست

ترجمه دوویلر

Je suis bien loin encore de ta presence et
d'autres en goutent le ravissement. mais j'es-
père un pareil bonheur. (1)

ترجمه معیری

Là où l'on fait grand cas des choses du cloître
résonnent pourtant la cloche de l'église et le
nom de la croix.

عاشق که شد که یار بحالش نظر نگردد؟ ای خواهه درد نیست و گرنه طبیب هست

۱ - با همه سوابق ارائه شده چنین ترجمه ای باورکردنی نیست و هرچه در پی
بردن بعلت اندیشیدم راه بجائی نبردم. شاید در نسخه مورد استفاده
دوویلر بیت " آنجا که کار صومعه . . ." را به شعری دیگر جایگزین کرده
باشند که این حدس نیز سخت مستبعد می نماید.

ترجمه دوویلر

Où donc est l'amant qui n'a pas rencontré
son frere dans le doux martyre ?

ترجمه معیری

Nul ne s'est donné à l'Amour sans que l'Amiée
n'ait posé un regard sur lui;
c'est la douleur qui fait défaut sinon le
médecin, lui, est bien là.

فریاد حافظ اینهمه آخربه هرزه نیست هم قصه ای غریب و حدیثی عجیب هست

ترجمه دوویلر

La plainte de Hafiz n'est pas sans raison.
son histoire est étrange et le ton en est
merveilleux.

ترجمه معیری

La clameur de Hâfez n'est pas sans raison;
étrange est le probleme, troublante est la
question.

«اظهار نظری فشرده درباره»

ترجمه هانری ماسه از غزلهای حافظ

پروفسور هانری ماسه^۱ در ترجمه‌های چهارده‌گانه خود از غزلهای حافظ ابیات هرغزل را بدون تفکیک و فاصله بدنبال یکدیگر ترجمه کرده که این بهم پیوستگی نامطلوب غزل را بصورت قطعه‌ای نثر ارائه داشته و از لطف قالب ادبی آن کاسته.

در ترجمه ضمائر فارسی اشتباهاتی بارز روی داده که مفهوم برخی از اشعار را دگرگونه ساخته. برای مثال این بیت را:

دل از من برد و روی از من نهان کرد خدا را با که این بازی توان کرد؟
پروفسور هانری ماسه بدین‌گونه ترجمه کرده:

Elle a repris son coeur et caché son visage.

O Dieu, avec qui donc puis-je mener mon jeu ?

که می‌بایست چنین ترجمه می‌شد:

Elle a ravi mon coeur et n'a plus montré son visage,

o Dieu, avec qui peut-on mener un tel jeu?

در اینجا به آوردن یک نمونه اکتفا ورزیده نظایر آن و نیز دیگر لغزشها، طی ارائه تراجمی چند از پروفسور ماسه مشهود می‌گردد. اینک آن شواهد:

۱- هانری ماسه "HENRI MASSE" کتاب خود را

ANTHOLOGIE PERSANE (SI-SIS SIECLES) نامیده

و خود را چنین معرفی کرده: عضو انجمن و مدیر مدرسه ملی زبانهای شرقی.

من که قول ناصحان را خواندمی قول رباب
 گوشمالی دیدم از هجران گه اینم پند بس
 ترجمهٔ ماسه

Dans les propos des conseillers, je n'ai vu
 qu'un air de musique; je suis affligé par
 l'absence; cela seul me sert de leçon.

ترجمهٔ معیری

Moi pour qui les propos des conseillers n'étaient
 rien de plus que les accords du robab,
 j'ai dans la séparation une telle punition que
 la leçon me suffit.

عشقبازی کار بازی نیست ای دل سر بیباز
 ورنه گوی عشق نتوان زد به چوگان هوس

ترجمهٔ ماسه

Une intrigue amoureuse, ô coeur! n'est pas un
 simple amusement; joue ta vie! L'on ne peut
 frapper avec le maillet du désir la balle qu'
 est le pur amour.

ترجمهٔ معیری

O coeur, se donner à l'Amour n'est pas un jeu;
joue ta vie.

Car on ne reut pas frapper la balle de l'Amour
avec la crosse du caprice.

دل به رغبت می‌سپارد جان به چشم مست یار
گرچه هشیاران ندادند اختیار خود به گس

ترجمهٔ ماسه

Mon coeur renonce à l'existence, avec zèle, si
son amie lui jette un regard langoureux, bien
que les sages ne renoncent pour personne à leur
libre arbitre.

ترجمهٔ معیری

C'est avec joie que le coeur livre son âme aux
yeux chargés de griserie de l'Amie.
bien que les sensés ne s'abandonnent au pouvoir
de personne.

طوطیان در شکرستان گامزانی می‌کنند وز تحسیر دست بر سر می‌رند مسدین مهندس

ترجمهء ماسه

D'autres, pareils aux perroquets dans un
 champ de cannes à sucre, vivent au gré de
 leurs desirs, quand moi, soupirant de regret
 moi misérable moucheron, de mes mains je
 frappe ma tête.

ترجمهء معیری

Les perroquets se délectent au milieu d'une
 profusion de sucre candi, tandis que par dépit
 la pauvre mouche se frappe la tête de ses
 pattes.

دلی همدرد و یاری مصلحت بین
 که استظهار هراهل دلی بود

ترجمهء ماسه

Coeur pitoyable, ami de ma tranquillité, qui
 servait de refuge à tout homme de coeur.

ترجمه معیری

Un caeur frère et un ami de bon conseil,
appui de tout homme de coeur.

مرا تا عشق تعلیم سخن کرد
حدیثم نکته هر محفلی بود

ترجمه ماسه

Depuis qu'amour m'apprit à m'exprimer en vers,
mon cas fait le piquant de toute réunion.

ترجمه معیری

Dès que l'amour m'enseigna l'art des paroles,
parler de moi devint le propos favori de toutes
les réunions.

دل از من برد و روی از من نهان کرد
خدا را با که این بازی توان کرد ؟

ترجمه ماسه

Elle a repris son coeur et caché son visage.
O Dieu. avec qui donc puis-je mener mon jeu ?

ترجمه معیری

Elle a ravi mon coeur et n'a plus montre son
visage,
Ô Dieu, avec qui peut-on mener un tel jeu ?

شب تنهائیم در قصد جان بود خیالش لطفهای بی‌کران بود
ترجمه ماسه

Quand mon âme aspirait à la nuit solitaire, sa
vision m'apporta des grâces infinies.

ترجمه معیری

La nuit de solitude s'en prenait à ma vie,
mais sa pensée me fit un bien infini.

کرا گویم که با این درد جانسوز طبیبم قصد جان ناتوان کرد
ترجمه ماسه

O cuisante douleur! comment pourrais-je dire
que le mire céleste à soigné ma pauvre âme ?

ترجمه معیری

A qui pourrais-je dire que dans cette douleur
qui brûle mon âme,
mon médecin lui-même a voulu en finir avec ma
pauvre vie ?

چنانکه در دل من داغ زلف سرکش تست بنفشه زار شود تربتم چو درگذرم
ترجمه ماسه

Tes cheveux en désordre ont tant brûlé mon
coeur que la tombe pour moi serait lit de
violettes.

ترجمه معیری

Tellement s'est imprimée dans mon coeur la
brûlure de tes boucles rebelles
que ma tombe, après mon trépas, sera un parterre
de violettes.

بر آستان امیدت گشاده ام در چشم
که یکنظر فکنی خود فکندی از نظرم

ترجمه ماسه

Je me tiens, l'oeil ouvert, au seuil de ton
desir, attendant un regard; mais tu t'es dérobée.

ترجمه معیری

J'ai ouvert la porte de mon oeil devant le
 seuil de tes faveurs,
 pour que tu m'accordes un regard, mais de tes
 yeux tu m'as rejeté.

چه شکر گویمت ای خیل غم عفاک الله که روزی کسی آخر نمی روی ز سرم

ترجمه ماسه

Que je te remercie ! Oh! que Dieu te protège.
 O mere des chagrins. le jour que je suis seul,
 tu ne sors pas de mon esprit.

ترجمه معیری

رتال جامع علوم انسانی

O foule de mes chagrins, comment te remercier ?
 Que Dieu te pardonne,
 car les jours ou je suis abandonné, toi, au
 moins tu ne me quittes pas.

بهر نظر بست ما جلوه می کند لیکن کس این کرشمه نبیند که من همی نگرم

ترجمهء ماسه

Mon idole à tous les regards se dévoile; et
pourtant personne ne surprend ce clin d'oeil
que moi je sais bien voir.

ترجمهء مسعیری

Ma belle idole resplendit à tous les regards, mais
nul ne remarque ce charme subtil que moi je sais
percevoir.

آنهمه ناز و تنعم که خزان می فرمود عاقبت در قدم باد بهار آخر شد

ترجمهء ماسه

Toute la grâce et tous les plaisirs de l'automne
sont oubliés enfin au souffle du printemps.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
ترجمهء مسعیری
پرتال جامع علوم انسانی

Toute la grâce vaine et les stériles démonstra-
tions de l'automne
se sont enfin évanouies sous le souffle du
vent printanier.

شکر ایزد که به اقبال کله گوشه گسل نخوت باد دی و شوکت خارا آخر شد

ترجمهٔ ماسه

Dieu soit loué! bientôt s'épanouira la rose:
finis, le vent hautain de decembre, et les
ronces!

ترجمهٔ معیری

Dieu merci! Par la grâce d'un seul coin de la
couronne de la rose
le vent hautain de l'automne et l'arrogance des
ronces ne sont plus.

باورم نیست ز بد عهدی ایام هنوز قصه غصه که در دولت یار آخر شد

ترجمهٔ ماسه

Je n'ai plus lieu de croire aux perfidies des
jours: à la séparation succède l'union.

ترجمهٔ معیری

Des jours, telle est la perfidie que je n'ose
croire encore à l'évanouissement de mes tour-
ments dans la faveur de mon Aimée.

ساقیا لطف نمودی قدح پر می باد که به تدبیر تو تشویش خمار آخر شد

ترجمهء ماسه

Echanson! tu m'as bien traite. Qu'on emplisse
de vin ta coupe! car grâce à tes bons procédés,
le trouble du spleen a pris fin.

ترجمهء معیری

O saghi, envers moi tu fus bonne, que ta coupe
déborde de vin, car, dégrisé, grâce à ton initia-
tive mon tourment est apaisé.

این تناول که کشید از غم هجران بلبل
تا سراپردهء گل نعره زنان خواهد شد

ترجمهء ماسه

Le rossignol déplorera devant la tente de la rose
l'esclavage qu'il a subi sous le chagrin de son
absence.

ترجمهء معیری

Tant a souffert le rossignol dans le chagrin de
la séparation
qu'il s'en ira jetant ses plaintes et ses
cris jusqu'à la tente de la rose.

گر ز مسجد به خرابات شدم خرده میسر مجلس وعظ درازست و زمان خواهد شد

ترجمهء ماسه

Si de la mosquée je m'éloigne pour m'en aller
aux cabarets, ne me le reproche donc pas: si
le sermon nous paraît long, le temps de la vie
est bien court.

ترجمهء معیری

Si de la mosquée j'ai porte mes pas à la
Taverne, ne me le reproche pas,
car long est le sermon et le temps fuit.

ای دل ارعشرت امروز به فراد فکنی مایه نقد بقارا که ضمان خواهد شد؟

ترجمهء ماسه

Si tu remets au lendemain le plaisir de ce jour,
ô coeur! qui donc pourra nous assurer que ce
plaisir nous restera tout comme de l'argent
comptant ?

ترجمهء معیری

O coeur, si tu remets au lendemain les jouiss-
ances d'aujourd'hui,
qui pourrait se porter garant de ce que la
vie donne au comptant ?

مطربا مجلس انس است غزل خوان و سرود
چندگوئی که چنین رفت و چنان خواهد شد
ترجمهٔ ماسه

Les amis se sont rassemblés; chante pour nous, ô
ménestrel! Combien de fois diras-tu donc:
"Comme le temps qui est passé, le moment
présent passera."

ترجمهٔ معیری

O motreb, la réunion est intime, chante pour
nous ghazal et romance;
combine de fois dirastu donc: "Il s'est
produit ceci, il va se produire cela"?

نه رازش می‌توان گفت با کس
نه کس را می‌توانم دید با وی

ترجمهٔ ماسه

D'elle, je ne puis me plaindre à personne; et
je ne puis voir personne avec elle.

ترجمهٔ معیری

A quiconque je ne veux révéler son secret, et
je ne peux voir personne avec elle.

لبش می بوسد و خون می خورد حام رخس می بیند و گل می کند خسوی
ترجمهٔ ماسه

Tandis qu'elle boit le sang (de la vigne), la
coupe a baisé sa lèvre; et la rose, confuse,
rougit voyant son visage.

ترجمهٔ معیری

La coupe, en baisant sa lèvre, boit du sang,
la rose, en voyant son visage, se couvre de
sueur.

چو چشمش مست را مخمور مگذار به یاد لعلش ای ساقی بده می
ترجمهٔ ماسه

Ne laisse donc pas l'ivrogne languide comme le
regard de l'objet aime; pour lui rappeler sa
levre vermeille, verse-lui du vin, encore,
échanson .

ترجمهٔ معیری

Je suis grise, ne me laisse donc pas languir
comme ses Yeux charges de griserie;
pour me rappeler sa lèvre vermeille, Sâghi,
verse-moi du vin.

نجوید جان از آن قالب جدائی که باشد خون جامش در رگ و پی
ترجمهٔ ماسه

Mon ame n'aspire en aucune sorte a se separer
du corps de sa belle: c'est qu'en tout mon
corps-mes veines, mes nerfs-s'est insinue le
vin de sa coupe.

ترجمهٔ معیری

L'ame ne cherche pas a se separer du corps de
celui
dans les veines duquel circule le sang de
la coupe.

گل یار حسن گشته و بلبل قرین عشق آن را تفضلی نه و این را تبدلی
ترجمهٔ ماسه

La rose est l'amie de l'epine; et le rossignol
l'aime; l'un ne recoit nulle faveur; l'autre ne
change pas.

ترجمهٔ معیری

La rose a la passion de sa propre beaute, et
le rossignol pour elle empli d'amour,
celle-ci n'accorde pas de faveur et celui-
là ne saurait changer.

پیوند عمر بسته به موئیس هوش دار غمخوار خویش باش غم روزگار چیست ؟
ترجمهٔ ماسه

Sois en eveil! notre existence est suspendue
par un cheveu. Sache te consoler toi-même: de
quoi le sort l'attriste-t-il ?

ترجمهٔ معیری

Le lien de la vie est aussi tenu qu'un cheveu,
prends garde.

Sois compatissant envers toi-même, a quoi bon
t'abandonner au chagrin des jours.

چه ملامت بود آن را که چو ما باده خورد
این نه عیبست بر عاشق رند و نه خطاست

ترجمهٔ ماسه

Pourquoi blâmer celui qui but ainsi du vin ?
Quel peche, quelle erreur commit cet egare ?

ترجمهٔ معیری

Qu'y a-t-il de blâmable en celui qui boit le
vin comme nous?

Chez les Raindes, ivres d'Amour, cela ne compte
ni défaut, ni erreur.

کوشوار زر و لعل ار چه گران دارد گوش دور خوبی گذرانست نصیحت بشنو

ترجمهء ماسه

Or et rubis de prix pendent à ton oreille, mais
beaute passe vite! ecoute ce conseil.

ترجمهء معیری

Bien que des boucles d'or et de rubis t'alour-
dissent les oreilles,
ecoute ce conseil, le temps de la beauté est
éphémère.

آسمان گو مفروش این عظمت گاندر عشق

خرمن مه به جوی خوشهء پروین به دو جو

ترجمهء ماسه

Dis au ciel: "Ne vends pas ta grandeur, car
tes astres ne sont que des grains d'orge en
face de l'Amour.

ترجمہء معیری

Que le ciel ne fasse etalage de tant de grandeur
et de magnificence, car dans l'univers de l'Amour
la moisson de la lune vaut un grain d'orge et
la constellation de la grappe des Pleiades en
vaut deux.



پیشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی



شپوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی